

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Zaradi noveletnega praznika izide prihodnji list v torek, 2. januarja 1900.

Pred novim letom.

(Vabilo na naročbo.)

Najmogočnejše in najizdatnejše orožje vsake politične stranke je neodvisno in neustrašno, zanesljivo in brezobzirno časopisje, a slovenski narod se ima še posebej svojemu časopisju zahvaliti za pre-mnoge pridobitve v političnem, gospodar-skem in kulturnem oziru.

Časopisju je naloga voditi boj proti nasprotnikom, zagovarjati načela, katera zastopa, obveščati občinstvo o vseh pojavih javnega življenja, vzpodbujati in odušev-ljevati svoje prišaste, z močjo argumentov vplivati na javne razmere ter pridobivati svojim nazorom novih privržencev in pri-jateljev.

A pri nas se ne bori samo jedna stranka, bori se ves narod slovenski, bori se za svoje pravo, za prve pogoje obstanka in v taci razmerah je najnujnejša po-treba: neodvisno in zanesljivo časopisje.

„Slovenski Narod“, ki vstopi sedaj v 33. leto svojega življenja in delo-vanja za politično in duševno svobodo, za kulturni in gospodarski napredek vsega naroda slovenskega, je to nalogo vsekdar vestno in požrtvovalno izpolnjeval. Naro-dova blaginja mu je bila vedno zvezda-vodnica in kakor doslej, tako ostane tudi v prihodnje neuklonljiv razširje-valec in branitelj slovenskih in slovanskih idealov.

Narodu slovenskemu je list, ki ga vodi in podpira slovenska inteligenca, tako potreben kakor ribi voda. A glasilo slo-venške inteligence je „Slovenski Na-rod“. Okolo njega je zbrana malone vsa posvetna inteligenca ne le na Kranjskem, ampak tudi zunaj Kranjske, zbrani pa so okoli njega tudi drugi sloji, tako da lahko s ponosom rečemo: „Slo-venski Narod“ je glasilo pre-

ogromne večine razsodnih in neodvisnih slovenskih rodo-ljubov širom slovenske domo-vine.

Podpora teh krogov je „Sloven-skemu Narodu“ utrdila obstanek in omogočila razvoj, tej podpori gre zahvala, da si je list pridobil v domovini in zunaj nje toliko vpliva in toliko ugleda, kakor ga nima noben drugi slovenski časopis, in to navzlic vsemu preganjanju posvetnih in duhovnih mogotcev.

„Slovenski Narod“ je raz-širjen po vsej slovenski domovini, znan je prijateljem in neprijateljem, in zategadelj nam ni treba novič razvijati njegovega programa. List ostane neomah-ljivo zvest vzvišenim nače-lom, katerim služi od rojstva do sedaj, čisti slovenski na-rodni ideji, ideji politične in duševne svobode ter kultur-nega in gospodarskega na-predka, saj je od zmage teh idej od-visna sreča in prihodnost slovenskega naroda.

Z novim letom se cena listu znatno zniža. Dočim na pr. dunajski in drugi listi vzlic odpravi čas-niškega kolka in vzlic svojim ogromnim dohodkom niso znižali cen, smo se mi vendar odločili za znatno znižanje. „Slo-venski Narod“ ne išče dobička. Tovarnarji so sicer sklenili, da zvišajo ceno papirju prav izdatno, tudi tiskarski tarif postane precej višji, vzlic temu pa smo znižali ceno lista kar možno.

Odslej velja:

„SLOVENSKI NAROD“

za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto K 22.— | Četrť leta . . . K 5-50
Pol leta „ 11.— | En mesec . . . „ 1-90

Za pošiljanje na dom se računa za vse leto K 2—.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto K 25.— | Četrť leta . . . K 6-50
Pol leta „ 13.— | En mesec . . . „ 2-30

Oznañjevalci teme, na čelu jim lju-bljanski škof, so začeli silovit in strasten boj proti „Slov. Narodu“. Škof se celo ne straši kaznivih dejanj, da bi list oško-doval in pokopal njegov vpliv, a upamo, da bodo vsa ta prizadevanja zaman.

V vodilnih člankih razpravljaj bode „Slovenski Narod“ o vseh važnejših političnih dogodbah, presojajoč jih vedno s slovenskega narodnega stališča. Prinašal bode kolikor možno točna poro-čila iz zakonodajnih zastopov in izvirne dopise o vseh važnejših dogodbah iz vseh slovenskih pokrajin, povrh pa po-ročal tudi o vseh važnejših dogod-bah zunaj domovine, zlasti v drugih slovanskih pokrajinah in državah.

Nadalje bode „Slov. Narod“ pri-našal najnovejše domače in tuje vesti, posvečeval duševnemu delovanju na polju znanosti, umetnosti in leposlovja posebno pozornost ter pri-našal tudi strokovnjaške razprave o go-spodarskih vprašanjih, ki so zlasti z ozirom na položaj produktivnih naših stanov ter vsled diletantskih poskušanj s socialnimi reformami toliko nujnejše po-trebne, kajti prav na tem polju je začelo šušmarstvo in koristolovstvo delati naj-večjo škodo.

V listku prinašal bode „Slov. Narod“ največ izvirne zabavne in poučne spise.

Za brzojavna in telefonična poročila žrtvoval je „Slov. Narod“ že doslej ogromne svote. Te žrtve omogočujejo, da prinaša vedno najnovejše vesti in da je o najvažnejših dogodbah vedno tako dobro informovan, kakor noben drugi slo-venski list, tako da ga največji nemški in slovanski listi redno citirajo.

Storili bomo vse, kar mogoče, da bo „Slovenski Narod“ tudi v prihodnje ne le največji, najrazširjenější in najpriljubljenejši, ampak da bo tudi najboljši in najvplivnejši slovenski časopis.

Dobro vemo, da je pot do popolnosti še dolga. Morda je sploh nikdar ne dose-

žemo, ker so materialne sile slovenskega naroda preslabe, da bi mogel vzdrževati tako velik list, kakor jih imajo veliki ali vsaj večji narodi, a kar je v naših močeh, se zgodi vse, sodi pa naj občinstvo. Za sodbo tistih, ki iz zavisti obirajo naš list in bi mu radi podkopali tla, se ne menimo.

Vabimo torej vse prijatelje in somiš-ljenike na obilno naročbo, in prosimo jih, naj nam pridobe kaj novih naroč-nikov. Obstanek in razvoj „Sloven-skega Naroda“ je velikega vseslo-venskega pomena, zlasti ker je „Slo-venski Narod“ jedini večji slovenski svobodomiselni časopis, dočim je ma-lone vse drugo slovensko časopisje zašlo v močvirje klerikalizma.

Ne bomo omenjali zaslug „Sloven-skega Naroda“ za našo narodno stvar, niti navajali slučajev, po katerih je spo-znati upliv lista. Kdor pozna zgodovino našega naroda, pozna tudi zasluge „Slov. Naroda“. Nepobitna istina je, da je slovenski narod temu svojemu listu dolžan zahvalo za premnogo pridobitev in zategadelj pri-čakujemo, da vsi pravi in napredni rodo-ljubi ostanejo zvesti „Slov. Narodu“ in ga bodo tudi v novem letu z besedo in dejanji krepko podpirali.

Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko.

Vsak stan, ki se boče vzdržati, so dandanes organizuje; k temu ga sili mo-gočna vsestranska konkurenca, ali pa vsak-danje, vidno množče se hišne in osebne potrebščine ter skrb za vzgojo in obstanek družine, ali pa oboje.

A ni dovolj, da je vsacemu stanu do-voljen obstanek po Božjih in naravnih za-konih, temveč skrbeti mu je treba, da bo vreden te pravice: skrbeti mora za oja-čenje svoje.

Take pravice in dolžnosti ima tudi stan trgovski in obrtni.

Obrt, trgovina in industrija vzdržujejo državo poleg kmetije, v prvi vrsti. One da-

umetniško-književnega stališča. To me je tako razveselilo, da sem ves navdušen tekal po ljubljanskih ulicah, kjer sem ustavil vsakega prijatelja, da mu povem veselo vest. Vrag ve — vsi so me nepo-pisno čudno gledali, končno me je nekdo ob vsakovrstnih izlikah spremil do zdrav-nika, češ da mora preiskati moje psihično stanje.

No, ako bi se mi bilo takrat res malo mešalo, ne bil bi v tem nikakšen dokaz, da se gode čudeži, kajti vedeti se mora, da so bili ob tistem času „Slovenec“, „Rimski Katolik“ in „Angeljček“ moja ob-ligatna duševna hrana, vrhu tega sem pa še zahajal k duhovnim vajam „samo za moške“. Tedaj namreč škof še ni delal reklame za „brezverske“ časopise, pa se vsled tega nisem mogel pohujševati z „na-prednjaštvom“, ki je bilo in illo tempore še tako nedolžno, da so se celo pobožni klerikalci lahko spravljali z njim. S tem so jasno pokazali, kako neumna je trditev, da nimamo političnih talentov, kajti poli-tičar, ki ve, da se nasprotnika lažje obrije, če se mu pravi: „Dragi brat“, tak političar je vsekakor talent.

Žal, da sije semtertje solnce vsaj po dnevi. Tako pa se je zaveznikom končno vendar nekaj zjasnilo; in za spravo je škoda, kajti ljubljanska občina bi bila v klerikalnih rokah vendar vse kaj drugega.

LISTEK.

Silvestrovo 1899.

Ura bo bila — to je povsem gotovo. Izključen je vsak dvom. Ali moja duša trpi vendar peklenške muke dvoma in to-lažbe ne najde niti v duhovitem, po stilu mojstrskem pastirskem pismu škofa Jegliča. Ura bo bila dvanajst, jaz pa ne vem, ali poskočimo ali ne — v novo stoletje nam-reč, kajti jaz, miroljubni državljani, ki spo-štujem vse avtoritete in se jim klanjam, sem v največji zadregi, v katero more priti sama sebe zatajujoča personifikacija po-hlevnosti. Avtoritete so različne; priznavati in čislati pa jih moramo vse, ako nočemo priti v črne bukve puntarjev ali pa v pa-stirska pisma, kakor „Slovenski Narod“, „Rodoljub“, „Rdeči prapor“ in — „Ljub-ljanski Zvon“. Kaj pa storiti, kadar naspro-tuje avtoriteta avtoriteti?

Matematičarji pravijo: dekada se šteje od 1—10. Stoletje se začne šteti s številko 1, kajti z ničlo se nikdar ne začne štetje, in matematičarji so vendar znanstvene avtoritete. Ali kdo bi dvomil, da je po mi-losti božji Viljem II. tudi avtoriteta? In nemškega rajha mladi, a modri cesar uka-zuje: „Slavite začetek novega stoletja z letom 1900.“ V njegovem carstvu morajo

začeti račun z ničlo. Kaj torej storiti? V svoji obupnosti se domišljam samo enega pomočka: glasujmo! Tako vsaj desavoui-ramo tiste črne vrane, ki trdijo, da vlada pri nas absolutizem in rešimo svojo kon-stitucionalno vest. Da bi bilo tako glaso-vanje bolj zanimivo od avstrijskega ljud-skega štetja, je gotovo. Vse ničle bi glaso-vale za 1900, vse drugo večinoma za 1901, če bi se ne našlo tudi takih, ki bi pred lagali popolnoma nov koledar, tako da bi sploh jutri začeli pisati 1898, prihodnje novo leto 1897 i. t. d. dokler bi dobili zo-pet pratike 13. 14. stoletja.

Za mene prihaja tudi moj lastni pred-log že prepozno; jaz bi moral že ta tren-o tek vedeti, ali začnemo o polunoči samo novo leto ali novo stoletje. Saj ni vse eno, ali zapojem slavo novoporajajočemu se letu, ali pa pišem nekrolog umirajočemu stoletju. Vrhu tega pa živim že v janua-riju prihodnjega leta, ker se prištevam, tistim, ki so prišli en mesec prezgodaj na svet in grozno je, če človek ne ve, ali velja zadnji „Vorschuss“ le za novo leto, ali za novo stoletje. In niti Falb me ne more rešiti tega groznega dvoma.

Ali če bi to bila vsaj edina skrb! Pa — de mortuis nil nis bene, so dejali stari Rimljani, moderni mislijo že večkrat dru-gače; jaz pa sem poražen, ker ne najdem v predalih svojih spominov ničesar dobrega,

kar bi mogel pripisati svojemu mrtvecu. Res je, da smo enkrat v neki družbi pri-jatelj v umetnosti imenitno krokali; napi-vali smo slikarstvu, kiparstvu, drami, glasbi, beletristiki, pri pelinovcu smo sezidali ve-ličasten hram slovenskim Muzam, pri čaju smo otvorili krasno jugoslovansko umet-niško razstavo, pri šampanjcu (seveda talmi) pa smo razdali umetnikom bogate nagrade. Ali drugo jutro smo imeli vsi skupaj ogrom-nega mačka in prazne žepe.

Imeli smo razne ministre, ki so imeli zopet svoje predsednike in tisti predse-dniki so prihajali v parlament s programi in izjavami. Bilo je med njimi takih, ki so glavo po koncu držčč in s povzdig-njenim glasom zatrjevali, da jim bo pod-laga vsega vladnega delovanja „pravica, enakopravnost, blagostanje narodov“. Moja žurnalistična duša se je razveselila in bolj globoko sem začel umakati pero v črnilo, a ko sem prečital celo kroniko, sem spo-znal, da je vsako tako vlado veter od-nesel, preden je mogla postati pravična. In ker se pri nas strogo pazi na plagijatorje, se nisem upal povedati ničesar, kajti da: „si desint vires, tamen laudanda voluntas“, to je že povedal nekdo pred menoj.

Ali enkrat sem le slišal nekaj vese-lega. To pa je že davno! Nekdo mi je pravil, da bo „Slovenska Matica“ v bo-doče presojala vposlane rokopise samo z

jejo državi največ davka in jej dajejo, to smelo trdimo, najmožnejših moči in največ inteligence.

Trgovina, obrtnija in industrija so torej mej prvimi stebri modernih držav. Kjer se trgovina in obrt razvijata, tam jima sledi blagostanje, moč dežele in moč države.

Temu principu sledi moderne države, in negujejo od drugih stanov v prvi vrsti, obrt, trgovino in industrijo. One skrbе, da se jačijo, one gledajo, da pomorejo stanu v celoti in posamezniku trgovcu ali obrtniku.

Tudi naša država, dasi je do poslednjega časa v tem oziru roke križem držala, začela je v zadnjem času obračati pozornost na te stanove, in vedno čujemo o trgovskih sindikatih, ki naj skrbе za izvoz industrijskih pridelkov, o trgovskih agencijah v inozemstvu, ki naj skrbе za kredit našim trgovcem. Da, še celo na lastne stroške daje naša država trgovce mladeniče v inozemstvo, da se popolnijo v trgovini, ter prouče na licu mesta trgovske odnose posameznih držav, dežel, krajev in mest, kar je velicega pomena za trgovino.

Res, da je za obrt država dosedaj malo storila, a zadnje priprave kažejo, da se hoče tudi za ta stan kaj storiti. Naši parlamentarni odnosi, vsled katerih imajo vsi faktorji posla z jezikovnimi razmerami, krivi so, da se v tem oziru še več ne stori, in da tako zaostaja narodnogospodarsko delo.

Iz navedenega posnamemo, da država sicer skrbī za trgovino; toda to je trgovina v velicem obsegu, to so veletržci, to so velika industrijska podjetja. Take trgovine in industrije pa Slovenci žalibog nimamo. Slovenci imamo po večjem le malo, lokalno trgovino v rokah. A v kljub temu dal bi se lep rezultat doseči, bodisi v lokalni domači trgovini, bodisi v eksportu, ko bi imeli izvežbanih, strokovno izobraženih moči, denarnih zavodov ter organizovanega trgovstva.

V prvi vrsti primankuje nam strokovno izobraženih moči. Kar imamo taci moči, poizgube se nam po svetu, kjer jih z odprtimi rokami vsprejmejo, kajti Slovenci so za trgovino kakor vstvarjeni, dokaz to, da imamo v deželi malo trgovcev, tujecev-židov in da znajo Slovenci več jezikov. Oboje je v trgovini odločilne vrednosti.

Doslej ni bilo mogoče, da bi imeli za dom zadosti strokovno izobraženih moči, in to zaradi pomankanja meščanskih in trgovskih šol. Cela Kranjska ima samo jedno trgovsko šolo, in še ta je v tujih rokah, ki se za domače rojake nič ne briga, ter jedno meščansko, nemčursko šolo na periferiji dežele.

Na vse kripelje morali bi torej delati najprej za to, da se nam Slovencem vstanovi popolna slovenska trgovska šola; do tedaj pa bi treba bilo skrbeti, da se napravijo trgovski kurzi, kjer bi imeli naši mladeniči vsaj začasno, priliko teoretično seznaniti se s trgovino ter z najpotrebnejšimi trgovskimi odnosi. Koliko nam Slovencem škodi, da si ne znamo

poiskati pravih trgovšč za svoje domače izdelke (primerj. čipkarijo v Idriji in okolici, čevljarstvo in rezilne izdelke v Žireh, suho robo na Dolenjskem in Gorenjskem, sitarstvo v okolici Kranja itd.), za poljake pridelke itd. Koliko denarja nam požre mešetarija ali prekupec! v vseh naših pomorskih mestih, posebno pa v Trstu in Reki. Tukaj nas torej tepe povsod, slabo poznavanje trgovine.

Ko se bomo v trgovini do dobra spoznali, silila nas bo večja podvzetost sama, da pogledamo kje in kako vdobimo za svoje dobro delo najbolje plačilo. Ne samo da se bo domača, lokalna trgovina in obrt uspela do popolnosti, in da nam dandanašnja tuja konkurenca konsumnih naših društev tedaj več do živega ne bosta mogli, ampak naša trgovina razvila nam se bo tudi čez meje domačega našega okraja.

Tu pa bo treba dati trgovini močno podlago z denarnimi sredstvi — recimo s kreditno banko, ki je vsaki trgovini duša. Trgovci, ki smo se na trgovskem shodu tako gorko zavzeli za ojačanje trgovskega stanu, poprijeti bi se morali te misli z vso vmeno, in treba bi jo bila obdelavati neprenehoma toliko časa, dokler se nam ne uresniči. Prelepe misli, vsvariti kreditno banko na delnice ne smemo pustiti v nemar, in ponovno pozivljamo tu vse trgovce in obrtnike, ki so za razvoj trgovine in obrtnosti v resnici zavzeti, da vztrajno, in kjer le morejo to misel obdelujejo, da ne izgine občinstvu iz pred oči, da ostane vedno na površju, in da se gotovo prej ko prej obistini. Slovenci nismo kapitalisti, toda kreditna banka ki potrebuje 250.000 gl. ustanovne glavnice, bi se dala na delnice a 100 gl. vendar lahko oživotvoriti. V področju tacega zavoda, zasnovali bi se potem še drugi zavodi, ki jih dan na dan občutneje pogrešamo, kakor trgovsko skladišče itd.

Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko, ki se je ustanovilo vsled naših konsumnih društev, ni se ustanovilo samo za ta društva, oziroma proti njim, ampak ustanovilo se je v prvi vrsti za ojačanje trgovine in obrtnije sploh! Med prvimi točkami torej, ki jih bo to društvo obdelovalo in izvršilo, bosta izobrazba naraščaja in denarni zavod.

Gg. trgovci in obrtniki, ki do danes niso še člani tega društva, — dasi šteje društvo že lepo število udov, — naj se požurijo in naj ne čakajo agitacije. Zglasé naj svoj pristop k društvu takoj, kajti le tedaj, če bodo v tem društvu vsi naši trgovci in obrtniki, bo društvo doseglo, kar se je namenilo! Pa ne samo pristopajo naj k društvu, ampak podpirajo naj ga tudi z dopisi, ki naj obdelujejo v njih razne misli, potrebe in načrte naše trgovine. Sam odbor trg. in obrt. društva vsega tega ne zmore. Tu je treba vspodbude in vneme s katerekoli strani. — Dokler nam ne bo moč oskrbeti si svojega lista, nam je na razpolago „Slov. Narod“, ki nam priobči vse trgovske članke in poročila. Do danes smo imeli žal, še malo ali le nekaj prilike opa-

zovati, da bi se bila ta ugodnost posebno porabila. Kje so kurzna poročila, kje razna poročila o izvozu in uvozu, kje razna tržna poročila itd.?

Odveč naj bi bilo animirati trgovce in obrtnike za pristop k temu društvu (kar se pa prav pogosto sliši pri neudih), ki ima prelepo a težavno nalogo, da skrbī po naročilu svojih članov za ojačanje trgovine.

Vsi trgovci in obrtniki v trg. in obrt. društvu pa smo s tem organizirani kakor malokateri! Organizacije so potrebni danes skoraj vsi stanovi. Da smo je potrebn tudi mi, to nam kaže eno dejstvo: množeca se konsumna društva, ki strežejo po eksistenci trgovca in njegove rodbine. Le z dobro organizacijo rešili bomo svojo in svojih rodbin eksistenco, ki nam istotako kot vsem drugim stanovom pristojna po božjih in naravnih zakonih.

Vsi producenti pa, ki zalagajo konsumne prodajalne, naj dobro pomislijo, da s podporo konsumnih društev uničujejo trgovski stan, a oškodujejo tudi sebe.

Če jih v tem oziru ni še poučila Zgornja Štajerska in Zgornja Avstrijska, kjer docela hirajo in propadajo konsumna društva, potem bo v prvi vrsti skrb trg. in obrt. društva, da producentom dokaže resničnost tega pomisleka tudi za našo deželo.

V Ljubljani, 30. decembra

Českonemška spravna pogajanja.

Nemški naprednjaki v češkem dežel-nem zboru hočejo v svrhu sprave staviti znova svoje že v februarju 1898 stavljene predloge: okrajaj naj se narodno omej na temelju elaborata, katerega je napravila že pred šestimi leti takozvana omejevalna komisija ter naj se ustvari narodne kurije. „Narodni Listy“ so glede novih spravnih konferenc jako skeptični. Miru, meni mladočeško glasilo, ni možno doseči niti na Dunaju niti v Pragi, kajti najprej se mora odpraviti sedanjí nesrečni centralistični zistem. Problem srečne Avstrije se ne da rešiti s posameznimi koncesijami, ampak jedino-le s spremembo zistema. Dokler se večina avstrijskih narodov ne zjedini pod geslom: Proči z decembrsko ustavo in na dan z novo ustavo v avtonomističnem smislu, dotlej smrtno bolelega ne bo možno ozdraviti. S takimi čustvi stopajo češki deželni poslanci v dež. zbor. „Neues Wiener Tagblatt“ meni, da se morajo vršiti pogajanja le na Dunaju in sicer nemudoma, dokler zborujejo ondi še delegacije. Konference se morajo vršiti v dotiki z vlado, ki mora dajati glede zahteve Čehov, da se vpelje notranji uradni jezik, potrebne informacije. Konference se morajo vršiti zato le na Dunaju, ker se ne gre le za posamezno deželo, nego za interese vse države. Velika zapreka se zdi „Neues Wr. Tagblattu“ sedanje provizorno ministstvo, ki končno ne bo hotelo prevzeti nobene odgovornosti. Naj bi se zategadelj nadomestil Wittkov kabinet čim prej z definitivnim!

kakor je sedaj in s katoliško gimnazijo gotovo ne bi bilo treba „vandrat“ na Gorenjsko. Ker pa po meni še ni bčere ne sina, mi dela gimnazija pravzaprav malo preglavice, sam sem pa že nekoliko prestar za take šole, pa rajše počakam, da dobimo slovensko vseučilišče, ki je doživi menda pač še prihodnje stoletje. Morda dobimo do tistega časa celo edinstven slovenski pravopis; saj so se zgodile na svetu že „bolj neverjetne stvari.

Da ima vsaka stvar svojo dobro stran, ali pa če je nima, jo pa provzroči, dokazuje tudi najnovejši, žal, še nedokončani jezikoslovski boj. Zanesel je med slovenske profesorje nekaj življenja ter — čudó golemo! — navdihnīl celo slovenskega odličnega pesnika za ta-le, še neobjavljeni sonet:

Al' prav se piše bralec ali bravec,
se četa novih dohtarjev srđita,
z možmi prepira starega kopita.
A kdo je pravi — znanec ali znavec?
Sicer ne pika debel s kljunom slavec,
kot sničav dlesk, kot žolna ponosita,
keďar po deblih lačna se lovita —
a vender ljubši nam je on — sanjavec.
Tako po mislih sodba naša slove:
Če bralec bravcu le preveč očita,
da mu je veda strokovna zakrita,
naj bravec bralca na dvoboj pozove!
In brž ko bosta obadva ubita,
neumnosti že bravec bomo — nove.
Novljan.

Radoveden sem, ali se sprejme Novljanov predlog in ali nas v prihodnjem stoletju naši piko, oziroma jezikoslovci res vznemirijo zopet z novo slovnico! — Potem bomo pa imeli slovnico že skoraj toliko kakor molitvenikov... torej menda za vsako potrebo dovolj...

Najbolj me pač zanima, kaj naredi prihodnje stoletje iz nas ubogih moških, ki smo glasom neke „Slovenke“ sotrudnice že popolnoma „obnemogli in utrujeni“, kar je res jako žalostno, menda ne samo za nas, temveč tudi za ženske, ki so imele po vseh overovljenih tradicijah navadno rajše čile junake od izpitih duš. A res mora biti že, saj nam devetnajsto stoletje dokazuje, da bi ne bilo napredka, če bi ga od moških pričakovali: elektrika, mašina, tiskarja je ženskega spola, telegrafistke, telegrafistinje pa tudi. Dokaz je torej jasen in leži na dani. Gotovo se strinja z menoj tudi gospod Evgen Lampé, ki je v „Katoliškem domu“ slavnostno zatrdil, da je emancipacija še večja neumnost od socializma. Quod erat demonstrandum!

In ker ni v tem nobene logike, lahko zapojemo: „Na tom mladom ljetu — veselimo se.“ Ako bi moral jemati pamet in take reči v poštev, ne bi rekel, kako bi se mogel človek na Silvestrov večer smejeti. A ker bi bilo neumno, celo ta večer igrati

pesimista, je najbolje, da pošljemo razum in kar mu je sorodno v Had ali pa vsaj na počitnice. „Slovenec“ nam hoče pomagati po najboljših močeh, pa nam v ta namen obljubuje po novem letu še nekaj več svojega zanimivega gradiva, nego doslej, in ker Koblarja niso marali v „Slovenčevu“ uredništvo, nas bo zabaval i „Slov. List“ s svojimi kapucinadami še v bodočem stoletju. Za humor je torej preskrbljeno, in četudi bi zmrazil tržaški — „Brivec“.

To je, kar me tolaži nocojšnji večer. Še bolj pa bi me veselilo, če bi kje — hm, ako bi le prav vedel, kje? — poskrbeli, da se z novo kronsko veljavo temeljito seznanimo. Jaz imam za teoretične račune malce slab talent, tu bi morala torej praksa pomagati. Ako bi človek dobil prav, prav mnogo kron, tedaj ni vrag, da bi s časom razumel lepi misterij novega denarja. Da krajcarji izgube veljavo, me ne žalosti, ker moram priznati, da so mi bile krone vedno ljubše. In pred vsemi, ki so z menoj ene misli, snemam z vso gracioznostjo svojo harlekinsko čepico, da zazvončkajo kraguljški jasno skozi Silvestrovo noč ter jim želim brez sarkazma in ironije:

Veselo novo leto!

Quasimodo.

Velikonemški klerikalci o avstrijskih Slovanih.

Konservativna „Kreuzzeitung“ je prinesla te dni v svojem političnem pregledu o dogodkih v letu 1899. o Slovanih v Avstriji sledeče vrste: „S Slovani sploh ni možno izvršiti nobenega parlamentarnega zistema. Ti ljudje ne poznajo niti med seboj nobene sloge in nobenega podrejanja interesom skupnosti. Kako naj se vlada s temi masami? Če vodi ministrstvo grof Clary ali kdo drugi, to je že vse jedno. Menda tu sploh ni druge pomoči, kakor da se vrnejo v Avstrijo k absolutizmu, če tudi ta že ni postal nemožen. Danes vzdržuje Avstro-Ogrsko le še dinastija in trozveza, morda tudi armada, dasi pa je tudi že zapletena v nesrečni jezikovni boj.“ „Kreuzzeitung“ slika torej Slované kot ljudi brez discipline in brez smisla za parlamentarizem, za surovo maso, katero more krotiti samo še absolutizem; Avstro-Ogrska se zdi Velikonemcem že jako zrela, da razpade v kose, katerih največjega bi seveda spravila v svojo malho Prusija. Vsekakor zanimivo je to mnenje klerikalne „Kreuzzeitung“, kajti v kopi lažij je tudi zrno — resnice.

Pomnožitev francoskega bojnega ladijevja.

V francoskem ministrskem svetu se je sprejel predlog, da se bojno ladijevje znatno pomnoži. Francija si nabavi 12 novih bojnih ladij, nekaj torpedovk razruševalk in mnogo torpedovskih čolnov. Nemci so torej imeli izvrsten nos, ko so toli hiteli s pomnožitvijo svoje bojne mornarice. Da se francoski parlament pomnoženju bojnega ladijevja ne bo uprl, je naravno. Francozi so se morali Angliji in Nemčiji že parkrat neradi umakniti, a vpriči svojega nedostatnega ladijevja se upirati niso mogli. Nemški zunanji minister je šele nedavno izražal slutnjo, da sedajni evropski mir ne bo več dolgo trajal ter da treba se zavarovati na vse strani. Da je vedel za nameravano pomnožitev francoskega bojnega ladijevja, je danes očitno.

Vojna v Južni Afriki.

Pri Chieveleyu, kjer tabori general Buller s svojo armado, so bile te dni neznatne praske in mnogo grmenja topov. Angleži so porabili brezuspeha mnogo smodnika, streljali s svojimi težkimi topovi na Bure, ki delajo ondi svoje utrdbe, a Buri so se granatam previdno umaknili. Tri milje od Chieveleya je bila večja praska, v kateri je padlo devet Burov. Števila padlih in ranjenih Angležev londonski časopisi ne povedó. Že vedo zakaj ne! Angleži so se polastili šestorice vozov Burov. Ladysmith Buri vedno vznemirjajo, in da imajo njihovi topovi uspeh, kaže 70 mrtvih 236 ranjencev. V taborišču Angležev divja tifus in konji cepajo radi epidemije. Posadke Burov okoli Ladysmitha se pomnožujejo. Zakaj se Buri še doslej niso polastili Ladysmitha, Kimberleya in Mafekinga se sedaj pojasnjuje s tem, da tega Buri nalašč nočejo storiti. Buri s tem, da oblegajo imenovana mesta in v njih zaprte angleške posadke silijo angleško armado, da je razdeljena na tri večje dele ter se tako ne more zjediniti v eno samo vojsko. Z deli angleške armade imajo Buri lažji posel. V Transvaalu kaže letina prav lepo, tako da je narod po deželi radi bodočnosti brez skrbi.

Novi pojavi v slovenskem učiteljstvu.

(Dopis.)

Par let nisem mogel radi preobilnih poslov svoje stroke zasledovati učiteljskega gibanja, ki je zlasti v zadnjem času kaj živahno, in me je že od nekaj silno zanimalo. Ko letos v tej hudi zimi posedevam pri topli peči ter si ogrevam otrpnele, stare ude, prebiram tudi šolske liste. „Slovenski Narod“ mi je že star znanec, čitam tudi druge domače liste, seveda i „Slovenski Gospodar“, ki mi „ogreva“ dušo i srce s svojimi „mrzlimi“ članki in člančiči. Da se izrazim s kemikom: tako premeljem vso stvar, da dobim ekstrakt teh listov, kojega potem analiziram polagoma in previdno — po svoje z razumom, kakoršnega mi je pač podaril Bog. — Veda napreduje, kakor poročajo strokovni in znanstveni listi, v novi dobi posebno tudi v kemiji. Učenjaki nas seznanjajo s čisto novimi elementi, — kar je bil včas element, je zdaj že kemična

Dalje v prilogi.

spojina itd. — Tak srečen učenjak, ki si večkrat res le domišlja, da je iztaknil nov element, imenuje to iznajdbo navadno po sebi — ali po kaki drugi dragi mu osebi. Eh — šembre, pa tega vender nisi mislil pisati, torej k stvari!

V svojem ekstraktu iztaknil sem že zadnje poletje nov „element“, — oh, kaka sreča! Pa upal se nisem ž njim na dan, in tako sem vse zamudil: drugi so me prehiteli. Tolažil sem se: če si prej nisi priboril lovorjevih vencev, ne bodeš si jih niti zdaj, ko te bo starost kmalu spravila — pod grudo. Imenovani „element“ bi bil imenoval: „Glasilo napredni šoli ter vnetemu narodnemu učitelstvu nasprotnih strank“; toda ta „mladič“ se je porodil v drugem gnezdu, v gnezdu presrečnega g. Jakliča, učitelja tam nekje na Kranjskem, koji ga je spravil tudi „na noge“. Beli dan je zagledal, čujte ter strmite, ravno par dni pred božičem 1900. l., krstili so ga imenom „Slovenski Učitelj“, kumovali so mu pa vsi naši klerikalci, kojim je pač že od nekdanj časa primerna šola trn v peti. Sliko nepozabnega nam Slomška nosi to glasilo na čelu; da bi slavni mož vedel, kako zlorablja njegovo ime, rekel bi jim: „Povejte na glas vsemu svetu, da jaz nisem tako vzgajal slovenskega ljudstva, kakor ga želite vzgajati Vi!“, vendar jim služi kot prav dobra reklama. — O, da imamo Slomška v Mariboru, v Ljubljani ga je še bolj potrebno, ne bilo bi tega vrenja po slovenski zemlji, da spreletava človeka groza in strah, kaj bo s tako malim narodom, kakor smo mi!? Predbacivate nam, da ne timo ogenj, a nato Vas moram zavrniti z mirno vestjo, da ste Vi tisti, ki vlivete v ta ogenj petrolej ter smolo, da ga v tem času res že ni več moči ustaviti ter pogasiti.

Razdružili ste torej tudi učitelstvo; kaj to pomeni, uvideti mora vsak — tudi strogo krščanski misleči učitelj, če ga še ni pamet zapustila popolnoma. Sploh pa Vam še ni toliko za vero, koja je baje v nevarnosti, temveč glavna stvar pri tem je, da zvabite nekaj duševnih revežev v klerikalni tabor, — tiste pa, ki se temu ne pokorijo, hočete spet deliti in cepiti. Divide et impera! — Tako brezobzirna, kakor je klerikalna stranka, osobito klerikalna stranka slovenska, pač ni nobena druga po mojem mnenju. Širokousti se s svojimi zoravimi verskimi načeli, in ravno radi tega ji moramo šteti njeno počenjanje tembolj v zlo. Ali je tako Vaše versko prepričanje v praksi, da hočete vsakega ugonobiti, ki ne trobi v Vaš zviti rog? Ali se tako živi s svojim bližnjim po Kristusovih naukih? Rečem Vam na glas: nikdar in nikoli ne, — Bog mi bo pravičen sodnik! Vsiljujete človeku naziranja, ki jim sami ne verjamate, — tem manj se ravnate po njih. Človek bi moral biti res Vaš dušni ter telesni suženj, potem — „mirna Bosna“. Seveda morate pa dobiti v svojo oblast šolo ter v svoje grozeče nam kremplje vse učitelstvo, da prej dosežete „blaženo“ dobo ljudske neizobraženosti in nevednosti. Privoščil bi g. Jakliču in njegovim tovarišem privržencem, da bi oni najprvo ter najbolj občutili jarem, ki ga hočejo natvezati našemu prostomislečemu učitelstvu. — Upam pa, da bo pravični in usmiljeni Bog prizanesel to pot celo označenim „radovoljnim duševnim ubožčkom“. —

Za božjo voljo, kam pa vender mislite? Ali ste pozabili, kako in kolikokrat so Vas že blatili „gospodje“ po listih; to je od njih tem bolj nesramno, gnusobno, ker priobčajo češče izmišljena ali pa taka poročila, ki se tičejo posameznih oseb, da jih čita priprosto ljudstvo, ki ga strašijo in begajo takim potom z duševnim ter telesnim poginom in Bog ve, s čim še vse, če bi se zavzemalo za novo šolo itd. — To je njihova hvalisana krščanska ljubezen v praksi. Zdjaj se pa zbirate okoli tistih, ki so Vam delali že toliko javne krivice in sramote!?

Moli se v naših šolah dovolj, zdi se mi, štirikrat na dan; krščanskega nauka se uči mladina po dve uri na teden v šoli, doma ter v cerkvi pa tudi; nedelj in praznikov ima katoliške cerkev dovolj, le sešete jih! Za dušo vsakega posameznika skrbi torej cerkev obilo, spremlja ga od zibel do groba; kaj pa telo, ne potrebuje li ono ničesar? — Zase znate dobro skr-

beti v tem oziru. Ker ste pedagogi, saj se hvalite, da ste, ker hočete ljudstvo baje boljše vzgajati, kakor se to godi zdaj, morate uvideti, da mu je treba pripomoči tudi k časnemu srečju. Ali ni tudi Vaša duša bolj vesela, če ustrezete z lahka vsem telesnim potrebam? Saj pravijo, da si človek včasih s primernim živilom celo dušo priveže! — Posebno je pa treba slovenskemu narodu pomoči, ki je ima pričakovati jedino od nove, napredne šole. — V napredku je moč in blagor!

Čudaki so naši „gospodje“. Če nisem njihov somišljenik, moram biti — seveda po njihovih nazorih — liberalec, socialist, demokrat, brezverec, ateist ... in kdo vé, kaj še vse! Reč pa ni taka. S težko se najdeti dva človeka, ki bi jednako mislili, popolnoma enakih nazorov jih sploh ni; celo papeži se na tem spoznajo, da so vendar le ljudje kakor drugi. Toraj kolikor glav, toliko raznih mislij v tej ali oni reči. Če bi bilo naše učitelstvo tako ločeno, kakor si moramo seveda le misliti, bili bi klerikalci čisto zadovoljni; kajti vsakega učitelja posamezno bi lahko lasali po volji, saj ne bi imel nikjer zaslombe, nikjer zagovornika, nikjer brata tovariša, ki bi čutil z njim in za njega. — Iz tega pa sledi, da se mora učitelstvo še bolj tesno spojit v veliko skupino, da nastopi kot masa, na katero se morajo ozirati tudi najmerodajnejši krogi. Koprneti moramo vender vsi po eni in istem cilju, ki se zove v splošnem: napredek, izobrazba, obča omika ljudstva! — Če je pa nekatere to postranska stvar, ne morejo se imenovati „učitelji“. — V dosego imenovanega splošnega cilja ubirajo razna pota, toda z Vami, kakor nam ga začetnik v novem listu, ne bomo se niti križali, ker sta to pota različna liki v matematiki „+“ in „—“. — Ta list je s tem označen dovolj; ne morem ga imenovati „Glasilo slovenskih učiteljev“. — Učitelstvo hoče ločiti, pa ne bo se mu posrečilo. Pristaši iz učiteljskih krogov so pač slepo orodje „slovenskega“ klerikalizma, oni so tako rekoč morilno orodje, ki si ga sami sebi ter narodovemu telesu nastavljajo na prsi.

Kdor ima količkaj smisla za organizacijo, bo mi pritril, da mora biti naše učitelstvo solidarno z onim drugih narodnostij v našem cesarstvu v vseh točkah, tičočih se skupnih šolskih ter stanovskih interesov. Dolžnostij do svojega naroda ne bo pozabil pri tem nobeden, če se jih je sploh kedaj zavedal. Ali ne iščejo tudi naši krščanski socialisti zaveznikov na Dunaju in drugod? Verouk naj se poučuje po šolah, saj smo se ga mi tudi učili, še celo veliko. Razmišljati „verske resnice“ pač ne moremo in ne smemo zabraniti nikomur, tudi katoliškemu duhovniku ne; tu ne bi pomagale niti najhujše mučnice izza „dobrih starih časov“.

Na Dunaju, kjer vlada tudi nam Slovanom vobče nasprotni dr. Lueger, bral sem sam poziv na občinstvo, kako naj delujejo proti učitelstvu, dokler ga ne podjarmijo. Dotični poziv je bil pribit na velikih vratih stolice sv. Štefana, G. Jaklič & Co., ali hočete i Vi nabijati take pozive po naših cerkvah?!

Ker sem začetkom omenjal „element“, moram to v toliko popraviti, da je „Slov. Učitelj“ v resnici „konglomerat“, sestojče iz malo neznatnih drobtin slovenskega učitelstva, — a močna spona je duhovščina, v prvi vsti kranjska duhovščina, kar nam je v tolažbo tostran Save. Na večrazrednici v mojem kraju ni „rešilnega“ lističa dobil niti eden gg učiteljev, pač pa „gospodje v črni suknji“. Dovolj značilno! — Pa na svetu je vse minljivo, tudi najtrši konglomerati morajo sčasoma razpasti; to nas uči narava.

Sotelski.

Občinski svet ljubljanski.

V Ljubljani, 29. decembra.

Seji je predsedoval župan Hribar. Overovateljema zapisnika sta bila imenovana obč. svet. Šubic in Tosti.

Župan je naznanil, da so v novih prostorih obrtne strokovne šole staromodne slabe peči. Vlada jih neče nadomestiti. Župan je prosil dovoljenja, da nadomesti te

peči z lončenimi in prosi potem povračila od ministrstva, čemur je obč. svet pritril.

Dalje je župan naznanil, da je vlada potrdila letos sklenjene premembe regulacijskega načrta.

Naposled je župan omenil, da je „Slovenec“ priobčil notico, v kateri je trdil, da je škof vsled nasprotovanja magistrata se odločil, da svojih zavodov ne zgradi v Ljubljani. Ta trditev je iz trte izvita, je laž, zlasti je laž, da so se škofu nalašč stavile take zapreke, da zavodov ne more zidati v mestu. Magistrat je škofovo vlogo blagohotno presojal in jo priporočal obč. svetu. Tudi je neresnične, da škof zato svojih zavodov ne zgradi v Ljubljani, ker so obč. svetniki poslušali „Slovenski Narod“. Škofov dopis, s katerim se je umaknila škofova vloga, je bil datovan z dne 16., torej prej kakor je bil sestavljen dnevni red za prihodnjo sejo. Škof takrat še vedel ni in ni mogel vedeti, da pride njegova vloga na dnevni red. Škof se je torej že prej odločil, da zavodov ne zgradi v Ljubljani. Kar je pisal „Slovenec“ o tej priliki, je vse taka zlobnost, kakeršne je občinstvo od tega lista že vajeno. Zlobnost se vidi že iz tega, da je notica izšla v praznični številki, in da se v njej trdi, da se hoče nunsko šolo v Ljubljani odpraviti. V obč. svetu ni še nikdar nihče ne v migljajem pokazal, da želi odpraviti nunsko šolo, nasprotno, vedno je obč. svet šel nunam na roko in jih prav tako, kakor mestni šolski svet podpiral. Župan je dejal, da si je šel v dolžnost na tako pisarjenje opozoriti, da bo občinstvo vedelo, s kakimi nasprotniki se ima boriti obč. svet.

Obč. svet. Šubic je opozoril, da poročila o sejah obč. sveta se prinašajo v listih jako skrčena, in se je bati, da županova izjava ne bo popolno prišla v javnost. To je pa potrebno, ker je razen „Slovenca“ tudi „Slovenski List“ precej jednako notico priobčil. Govornik je predlagal, naj se županu naroči, da pošlje „Slovenca“ in „Slovenskemu Listu“ uradni popravek, čemur je obč. svet pritril.

Poročilo o delovanju mestnega magistrata o tekočem letu je bilo vzeto odobruje na znanje. (Poroč. Plantan).

Podpornemu dijaškemu društvu v Pazinu se je dovolilo podpora 50 gold., bolniškemu in podpornemu društvu pomožnih uradnikov v Ljubljani 50 gld., prošnja Florentine Rudescheve za podporo pa se je odklonila. (Poroč. dr. Hudnik).

V šolska odbora strokovnih šol za lesno obrt in umetno vezenje in čipkarstvo sta bila izvoljena obč. svet. Klein in Pavlin. (Poroč. Šubic).

Prošnja za podaljšanje vodovodnih cevij v Kolezijskih ulicah se je odbila. Posedniku Jaromirju Hanušu, kateremu je voda uhajala, se je odpisala od pristojbine 87 gld. polovica. (Poroč. Šubic).

Obč. svet. Turk je na to utemeljeval svoj samostalni predlog, da se razširi Poljanska cesta ob vrtu kmetijske družbe. Pojasnil je, da je razširjenje iz prometnih in varnostnih ozirov potrebno, ter predlagal, naj se cesta razširi za dva metra, naj magistrat stopi v dogovor s kmetijsko družbo radi odstopa sveta in naj sestavi proračun.

Obč. svet. Predovič in Kozak sta podpirala predlog, župan pa je prosil predlagatelja, naj svoj predlog predrugači v tem smislu, da se magistratu naroči pripraviti kar treba in v prihodnjem letu o tem poročati.

Obč. svet. Senekovič je poročal o proračunu mestnega zaklada za leto 1900. Proračun se je po posameznih naslovih sestavil takole:

I. Uprava v obč. Potrebščina 129.297 gold. Pokritja 3854 gold., torej primanklaja 125.443 gld.

II. Uprava mestne imovine: Potrebščina 18.750 gld. Pokritja brez ozira na posebne mestne priklade 109.135 gld., torej prebitka 90.385 gld.

III. Ceste, ulice, trgi in sprehajališča: Potrebščina 61.020 gld. Pokritje 33.076 gld., primanklaj 27.944 gld.

IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve: Potrebščina 20.483 gld. Pokritje 692 gld., primanklaj 19.791 gld.

V. Šolstvo, znanost in umetnost: Potrebščina 47.265 gold. Pokritje 10.217 gld., primanklaj 37.048 gld.

VI. Vojaška nastanitev: Potrebščina 2235 gld. Pokritje 2675 gld., prebitek 440 gld.

VII. Raznoterosti: Potrebščina 2151 gold. Pokritje 569 gold., primanklaj 1582 gld.

VIII. Izredna potrebščina: Potrebščina 86.904 gld. Pokritje 22.082 gold., primanklaj 64.822 gld.

Vsa potrebščina skupaj znaša 368.105 gold., vse pokritje brez mestnih doklad 181.300 gld. Primanklaj 185.805 gld.

V pokritje tega primanklaja je poročevalec predlagal, da se posebne mestne doklade postavijo v proračun v znesku 70.000 gold., in da se v letu 1900 pobira 20% priklada od vsega za deželno stolno mesto Ljubljano predpisanega neposrednega davka, in da se kot efekt te doklade postavi v proračun svota 110.000 gld.

Če se ta dohodka v skupnem znesku 180.000 gld. odštejeta od izkazanega primanklaja ostane še nepokrita svota 5805 goldinarjev, ki se mora pokriti iz blagajničnih ostankov koncem l. 1899.

Naposled je poročevalec v imenu finančnega odseka predlagal, naj se proračun odobri, a če bi blagajnični preostanki ne zadostovali za pokritje primanklaja, naj magistrat nasvetuje, katera točka v izredni potrebščini se naj za leto 1900 opusti.

Pri specialni razpravi o poglavju „Uprava v obč.“ se je sklenilo, mestnega arhivarja nastaviti definitivno extra statum s prejemki IV. plačilnega razreda.

Obč. svet. dr. Požar se je zavzel za redarje, pojasnil njih težko službo in priporočal, naj se njihovi dohodki zboljšajo.

Župan Hribar je opozoril, da so se redarjem zvišali prejemki prej kakor uradnikom in mestnim slugam, namreč že leta 1896. Ti prijemki so taki, kakor v drugih krajih, in še boljši kakor v nekaterih večjih občinah.

Pri poglavju III. „Cestne ulice“ itd. je vprašal obč. svet. Šubic, kake skušnje je mestna uprava naredila z elektrošteveci.

Župan Hribar je pojasnil, da elektrošteveci v začetku niso bili preskušeni in niso prav kazali, sedaj pa je občinstvo z njimi zadovoljno. Letos je bila samo jedna večja pritožba in tudi tu se je stvar uredila in je stranka zdaj povsem zadovoljna.

Pri poglavju IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve“ so se dovolili naslednji doneski: Elizabetni otroški bolnici 500 gld., ljudski kuhinji 50 gld., vseučiliškemu zavetišču na Dunaju 25 gld., za zdravljenje škrofuloznih otrok v Gračcu 300 gld., mariborskemu društvu za odpuščene kaznjence 5 gld., za kmetijsko preskušališče 200 gld. in društvu avstrijskih narodov ustanovnine 200 gld.

Pri V. poglavju „Šolstvo itd.“ se je sklenilo, nadzorovalni dami gđ. Wessnerjevi povišati sedaj na 50 gld. določene petletnice na 90 gld.

Pri tem poglavju so se dovolile naslednje subvencije:

„Glasbeni Matiči“ 1200 gld., „Narodni šoli“ 200 gld., „Dramatičnemu društvu“ 6000 gld., „Filharmoničnemu društvu“ 200 gld. za vzdrževanje botaničnega vrta 105 gld., stanarina in vodarina za pisarno trgovske in obrtne zbornice 490 gld., strelskemu društvu 26 gld., za šolski delarni 330 gld., družbi sv. Cirila in Metoda 500 gld., društvu „Radogoj“ 350 gld., „Slovenskemu planinskemu društvu“ 300 gld., prof. Vodušku za meteorološka poročila 100 gld., dijaški mizi na vseučilišči v Gračcu 50 gld., otroškima vrtcem za božičnico 150 gld., razni nepredvidni doneski 500 gld., Lüscherjevi ustanovi 200 gld., „Gospodinjki šoli“ 200 gld.

Pri poglavju VII „Raznoterosti“ se je dovolilo gasilnemu društvu 500 gld. in za nakup gasilnega orodja 100 gld.

Mej izrednimi potrebščinami je preračunjeno: za olepševalne namene 1000 gld., za donesek k novi deželni bolnici 3. rok 12.000 gld., za kupnino za svet od stavišča gluhonemnice 2071 gld., šišenski občini 4. rok za vtelovljeni del 1500 gld., za morebitno gradnjo cerkve na barji 500 gld., za vseučilišče v Ljubljani 5000 gld., za naprave pri šoli na barji 723 gld., za tlakovanje Rimske ceste 1500 gld., za park v Kolodvorskih ulicah 1000 gld., za hodnike ob Rinski cesti 1000 gld., za kanal na Počarjevem trgu 200 gld., za instrumente za tržnega nadzornika 525 gld., za uredbo Strojarske steze 1200 gld., za razširjenje mestne razsvetljave 3000 gld., za adaptacije v Švicariji 400 gld., za zgradbo kanala

v Špitalskih ulicah 5000 gld., „Glasbeni Matici“ za nakup klavirja 1000 gld. in „Dramatičnemu društvu“ za vzdrževanje opere 2500 gld.

Nasvet magistratov, naj se za sliko v mestni dvorani doplača slikarju Germu 250 gld., je bil odklonjen.

Glede naprave transparentne ure na „Mestnem domu“ je obč. svet. dr. Tavčar opozarjal, da ne gre eksperimentirati. Če se hoče napraviti taka ura, naj se napravi na magistratu, saj od tod se širi luč po mestu. Govornik se je izrekel proti postavitvi, češ, da bi se zadovoljil s slabo idočo in slabo kažočo mestno uro.

Obč. svet. dr. Stare je nasvetoval, da se napravi na frančiškanski cerkvi, in je opozoril, da hočejo frančiškani nekaj prispevka plačati, če se to zgodi.

Obč. svet. Grošelj in Kozak sta bila za napravo transparentne ure na „Mestnem domu“, obč. svet. Mally za napravo ur na obeh poslopih in obč. svet. Prosenc za napravo ure na frančiškanski cerkvi. Obč. svet. Šubic je dejal, da bolje kakor transparentne ure bi bilo znamenje opoldne z Grada, ker zdaj se v Ljubljani večkrat ne ve, koliko je ura, in predlagal, naj se magistratu naroči o tem poročati.

Sprejet je bil predlog obč. svet. Tavčarja, da se na „Mestnem domu“ napravi navadna ura, in resolucija obč. svet. Šubica.

Obč. svet. dr. Stare je opozoril, da bo ljudsko štetje veliko stalo, v proračunu pa za to ni postavke.

Župan Hribar je pojasnil, da se je vpoštevalo pri točki „tiskovine“, družih troškov pa itak ne bo, ker bodo ljudsko štetje izvršili mestni uradniki.

Obč. svet. Gogola je v obče opozoril na smrad, ki nastane vsled odstranjenja sifonov pri kanalih in prosil, naj se temu nedostatku opomore.

Obč. svetnik dr. Tavčar je dejal, da se mestnemu zastopu očita, da zanemarljivo trnovsko predmetje, zlasti tlakove in je predlagal, naj magistrat preišče, kje bi bila naprava novih tlakov potrebna in naj o tem poroča. Ta resolucija je bila sprejeta.

Naposled so prišle na razpravo točke „mestne davščine“ v poglavju II. „uprava mestna imovina“. Te davščine so: a) mestna užitnina, b) posebne mestne priklade, c) mestne doklade, d) povračilo klavničnih pristojbin od loterijskega posojila, e) gostajščina, f) tržna štantnina, g) mestni lov, h) mestna ledenica, i) tržne pristojbine, k) pasji davek, l) najemščina od portalov in razloz.

Predno je prišla na razpravo točka o najemščini od portalov, se je seja za 10 min. pretrgala.

Ko se je zopet otvorila seja, se je obč. svet. dr. Tavčar oglasil proti takozvani najemščini od portalov. Rekel je, da je ta najemščina napravila mnogo hrupa. Pri proračunu, ki izkazuje nad 350.000 gld. izdatkov, je svota 336 gld., ki se računa kot dohodek najemščine od portalov, malenkost in je neopravičeno, če puščamo, da se radi te bagatele razburjajo duhovi naši in naših someščanov. Obžalujem, da je radi te malenkosti prišlo v naši sredi do nasprotstev, in v naprej se odločno zavarujem, da želim s svojim nasvetom priti v kako nasprotje s tistimi čislanimi člani občinskega sveta, ki store žrtev, če z nami sodelujejo in katerih bi ne mogli pogrešati, to so gospodje uradniki. Vsled portalne najemščine je nastala razburjenost, in bilo bi čisto nepotrebno, da bi jo pustili še nadalje raznetati. Portalna najemščina ima na sebi vse znake izrednosti. Vsak davek in vsaka najemščina, ki ne zadeva vseh, nego le posameznike, je trda. Pri tej najemščini od portalov je pa še posebno vpoštevati, da dolgo ni bila vpeljana, in da morajo zdaj prizadeti someščani za nekaj plačevati, za kar dolgo niso plačevali. Govornik je predlagal, da naj se črta ta najemščina od portalov in naj se magistratu naroči, da v prihodnje več ne dovoli napravljati portale, ki segajo za več kakor 15 cm na občinski svet.

Župan Hribar je pojasnil, da bo najemščina od portalov znašala 366 gld., ker bodo tudi trgovine v Filipovem dvorcu in Meščanskega ubožnega zaklada plačevale te najemščine.

Obč. svetnik Lenče je priporočal predlog dr. Tavčarja, poudarjajoč, da žele odpraviti te najemščine hišni posestniki, in je predlagal glasovanje po imenih.

Poročevalec obč. svet. Senekovič je opozarjal, da je bil sklep glede najemščine storjen pravilno, soglasno in brez ugovora. Gotovo je, da od tistega, ki rabi mestni svet, se sme zahtevati odškodnina. Napaka je bila, da je magistrat pozabil to najemščino za leto 1898. predpisati in pobrati. Dolej mora plačati to najemščino 92 hišnih gospodarjev, a največ kar kdo plačuje, je 45 gold. Namen portalov je, delati reklamo in za reklamo se stori vedno več. Razburjenost, ki je nastala, je umetno provzročena. Povsod se nahajajo elementi, ki se najbolje počutijo, kadar delajo zdrabo. To je gotovo, da z gospodarstvom mestnega zastopa niso in ne bodo nikdar vsi zadovoljni. Kritike se ne bojimo, zoperstavljam pa se je vsemu, kar bi delalo nasprotje mej stanovi. V tem slučaju pa se je rabilo tako sredstvo. Proti najemščini od portalov se je oglasilo društvo hišnih posestnikov, niso se pa oglasili trgovci, ki so v prvi vrsti zadeti. Svoj čas je bil med nami obč. svetnik, ki je predlagal davek na luksus. Tudi najemščina od portalov je nekak davek na luksus. Isti obč. svetnik je predlagal, naj občina zida stanovanja za delavce. (Podžupan dr. vit. Bleiweis: To je bil dr. Gregorč.) Ta predlog je bil naperjen proti hišnim posestnikom, a takrat ni nastala razburjenost, ker ni bilo agitatorične sile. Govornik je potem omenil, da se je očitalo uradnikom, da so s posebno vno glasovali proti odpravi najemščine od portalov, in da se uradnikom očita, da nič davkov ne plačujejo. Uradniki kakor delavci jih plačujejo, če ne neposredno, pa posredno. Hišni posestnik zvali svoje davke na stranke, a užitnina in gostajščina pride največ od teh, ki niso hišni posestniki, trgovci ali obrtniki. Sicer pa so vsi stanovi navezani drug na drugega. Če bi se nadaljevala gonja proti uradnikom, bi bili ti primorani se zjediniti in ustanoviti društvo, ki bi jih z vsem preskrbeljvalo.

Po nekih kratkih pojasnilih župana Hribarja glede visokosti nekim trgovcem odmerjene najemščine sta bila predloga obč. svet. Lenčeta, naj se glasuje po imenih, kakor predlog obč. svet. dr. Tavčarja, naj se črta najemščina od portalov, odklonjena, in je bil sprejet odsek predlog.

Seja se je na to zaključila.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 30. decembra.

— **Osebnosti.** Notarjem v Mokronogu je imenovan gospod Makso Koser, sedaj notar v Ptuj, poprej v Idriji. — Začasni okrajni živinozdravnik gosp. Alojzij König v Kočevju je imenovan stalnim.

— **Farška gonja proti „Slovenskemu Narodu“.** Z vseh strani dobivamo poročila o strastnem ščuvanju mladih in starih duhovnikov proti našemu listu. Po stari farški navadi zalezujejo posebno ženske in jih z vsakovrstnimi grožnjami silijo, naj pritiskajo na svoje može, da ne obnove naročbe na „Narod“. Toda tudi ženske so se naveličale farškega terorizma. V nekaterih krajih so nadležne hujšake kar z metlami napodile. V obče moramo reči, da se naši somišljeniki vrlo drže. Priporočamo vsem, naj duhovnika, ki se drzne prestopiti njih prag, da agitira proti našim listom, primerno odpravijo.

— **Slovensko gledališče.** Danes, v soboto, dne 30. t. m. uprizori se prvič na slovenskem odru mojstrsko delo Straussovo, komična opereta „Netopir“. Delo je v glasbenem in zabavnem oziru izborna, v svojem žanru klasično ter kot tako uzor najboljšje, po celem glasbenem svetu brezpogojno priznane opere. Kako velike uspehe je delo doseglo na dvornih opernih gledališčih na Dunaju, v Berlinu, Petrogradu in povsodi drugod, je znana stvar. Ker veselost, prijetna in poštna zabava še nikjer in tedaj tudi na slovenskem odru ni izgubila svoje eksistenčne pravice, je prav umestno, da se za tako resna dela slovenskega opernega repertoarja, kakor so bila „Faust“, „Glumači“, „Dalibor“, „Cavalleria“, „Čarostelec“ itd., kot prijetna izprememba uvrsti velezabavna in vesela opereta, katera bo v pevskem oziru dosegla temvečji uspeh, ker se v glavnih pevskih ulogah ne izvaja z operetnimi, temveč z opernimi močmi.

— **Repertoar slovenskega gledališča.** V pondeljek, dne 1. januarja 1900. leta

igra se drugičkrat v sezoni priljubljena slovenska narodna igra „Rokovnjači“. Napitnico v prvem dejanju poje pri tej predstavi operni basist gospod Pestkowski. — V torek, dne 2. januarja poje se drugičkrat v sezoni izborna in vlezabavna opereta, Straussov „Netopir“. — Prihodnje predstave so v petek, dne 5. in v soboto, dne 6. januarja. Na sv. treh kraljev dan bodeta dve predstavi v slovenskem gledališču, popoldanska ljudska in večerna. — Ker se bliža predpustni čas, v katerem prirejajo narodna društva mnogo veselice in zabav in da se leta pri prirejanju veselice, plesov itd. na igralne dneve slovenskega gledališča ozirati morejo, naznanja intendant dramatičnega društva, da so igralni dnevi slovenskega gledališča v mesecu januarju: 1., 2., 5., 6., 9., 11., 13., 16., 19., 21., 23., 25., 27., 30.; — v mesecu februarju: 4., 6., 8., 10., 13., 16., 18., 20., 22., 24. in 27.

— **Trd bodi, neizprosen, mož je klen...** V narodnem oziru se tega drži vsak kranjski klerikalec. To so narodnjaki, da ni taci. Za narodne namene sicer ne dajo nič, to veselje prepuščajo liberalcem, ali drugače skrbje vselej in povsod, da ima vsaka slovenska naprava v deželi čist naroden značaj. Dokaz tega je razglasilo v današnjem uradnem listu. Ta javlja, da je registrirana zadruga „Gospodarska zveza v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo — Volkswirtschaftlicher Verband, registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“. Pri tej zadrugi ni in ne bo nobenega Nemca, predsednik je seveda slavnoznani dr. Šušteršič, poleg katerega vodijo to zadrugo tako „odlični“ narodnjaki kakor Šiška, Belec, Brejce, Janežič itd. in vender ima zadruga dvojezično ime. Slovenski naprednjak bi sicer rekel, da je to skandal, toda klerikalci, ki so vzeli vse narodnjaštvo v zakup, že vedo, da je tako jedino prav. Živela klerikalno slovenska dvojezičnost!

— **Družba sv. Cirila in Metoda** si je s precejšnjimi stroški omislila znakov, ki je čast. dame nosijo lahko tudi kot broše; gospodje pa kot se navadno pripenjajo svetlinje. Moški naši znaki so obešeni na trakovih z narodnimi barvami. V prvo so se prodajala ta družbina znamenja na vrhniški veliki skupščini. Želeti je, da udje naše družbe odlični z njimi nastopajo vselej takrat, kadar jim je kak skupen družbin posel. Dobivajo se v poljubnem številu pri blagor. gosp. prvomestnicah ljubljanskih ženskih podružin: Franji dr. Tavčarji, Veri dr. Šlajmarjevi in Ivani Zupančičevi. Ženski znaki se oddajajo komad po 1 gld., moški pa po 50 krajcarjev. Izdelani so po vseh umetnostnih zahtevah v Pragi. — Družba priporoča, naj bi Slovenci tudi kar mogoče omišljevali si Perdanovih užgalic, Jebračinove kave, Skabrne-Zupančevega platna, Petričičevega mila, na novo prirejenega goriškega voščila, ki ga zalaga trdka Drufovka in Bonačevih onih svinčnikov, ki nosijo marko „Svinčnik družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“ Od vseh teh prodanin dobiva družba svojih gotovih si prispevkov. Družba si je z letošnjim šolskim letom morala razširiti tržaške in velikovške šole in koj po novem letu odpre na najnevarnejši narodni postanki v Tržiču svoj otroški vrtec. To pa stane; veliko stane! — Slovenci! Bode naj Vam naša družba v spominj vsak čas, ob vsaki priliki — sosebno pa te dni, ko prehajamo v 19toto novo leto.

— **Odbor „Narodne čitalnice“** v Ljubljani imel je 27. t. m. svojo prvo sejo, pri kateri se je tako le konstituiral: G. dr. vitez Bleiweis pl. Trsteniški, predsednik; prof. g. Karol Pirc, blagajnik; finančni konceptni praktikant Fr. Skabernè, tajnik; g. Anton Vrhunc, gospodar; odborniki gg.: A. Ciuha, dr. M. Hudnik, M. Levstek, dr. M. Pirc, J. Prosenc, dr. F. Tekavčič. — Odbor se je oziral na vse želje in je poskrbel, da more členom vsestransko vstreči. Za bralno sobo naročilo se je poleg vseh slovenskih mnogo čeških, hrvatskih, ruskih, nemških dnevnikov, ilustrovanih listov in revij, precej novih listov, n. pr. „Kunst“, „Leipziger Illustrirte Zeitung“, „London News“, „Grazer Tagblatt“, revija „Zukunft“ i. dr. Opozarja se še danes, da bo v letnem poročilu, ki v kratkem izide, tiskan poziv na subabonente, naj se v gotovem času izjavijo, katere liste

žele v podnajem vzeti. Zreb bode odločil vrsto, v kateri se bode čitalo; upati je, da v tem oziru potem ne bode več čuti pritožeb. — V predpustu priredi „Čitalnica“ vsako sredo plesno vajo v mali dvorani, dve besedi s plesom v veliki dvorani in na pustno nedeljo, 25. februarja, veliki zaključni venček. — Z upravo vojaške godbe se vrše pogajanja radi promenadnih koncertov, ki so se pri nas hitro udomačili. „Čitalnica“ prevzame te koncerte v lastno režijo in jih priredi vsako drugo nedeljo, ob 3. uri popoldne s sodelovanjem polne vojaške godbe v veliki dvorani. — Ker se odbor resno trudi, da svojim členom nudi zabave in dobrega čtiva, upati je, da bo mnogo novih členov pristopilo, ki naj blagovolijo prijaviti svoj pristop blagajniku ali tajniku. — Prva plesna vaja je v sredo, 3. januarja 1900.

— **„Naša Straža“.** Občni zbor „Naše Straže“ se bo vršil dne 14. januarja 1900 v Trstu. Vspored ostane isti, kakor je bil že naznanjen, in tudi vse drugo velja, kar se je že razglasilo.

— **„Ljubljanski Zvon“** je najodličnejši slovenski leposlovni in znanstveni mesečnik, čegar dopisniki so že 19 let najboljši naši pesniki, novelisti in znanstveniki, čegar sotrudniki stremijo vedno za viškom literarne umetnosti in čegar uredniki so se od Jurčič-Kersnikovih časov do sedaj trudili vedno za to, da je list zanimiv, po vsebini bogat, raznovrsten in aktualen. Z danes izšlo 1. številko stopa „Lj. Zvon“ v XX. letnik. Uredništvo njegovo je izročeno našemu pesniku-prvaku, g. Antonu Aškercu, čegar ime že je — program. Po katerih načelih hoče urejati g. A. Aškerc poslej „Lj. Zvon“, je že pojasnil sam v našem listu ter v prilogi 12. štev. lanskega letnika in v 1. št. letošnjega letnika „Lj. Zvona“. Moderna revija z najaktualnejšo vsebino postani „Ljub. Zvon“ „Die Zeit“, „Die Wage“ in drugi taki zborniki naj so mu vzor, individualnost posameznih literatov, svoboda v umetnosti in najvišji napredek v znanstvu so cilj, za katerim stremijo „Zvonov“ urednik in vsi njega izbrani sodelavci. Naj bi zategadelj ne manjkalo v nobeni slovenski narodni hiši tega najizvrstnejšega lista. „Lj. Zvon“ more tekmovali z vsakim nemškim „družinskim“ listom ter je po izbranosti gradiva gotovo med prvimi avstrijskimi leposlovnoznanstvenimi revijami. „Lj. Zvon“ je vzlic svoji izborni vsebini in veleokusni obliki jako cenen list, ki sodi v vsak salon, pa tudi v preprosto družino. Opozorjamo na vsebino 1. letošnje številke, pozivljamo svoje somišljenike, naj agitujejo za „Lj. Zvon“, da se čim najbolj razširi. Zlasti apelujemo na slovensko ženstvo in odraslo našo mladež, da podpre naš najodličnejši leposlovni in znanstveni mesečnik!

— **Ljubljanska pošta.** V včerajšnji seji trgoveške in obrtniške zbornice je zborniški svetnik g. Fr. Hren naznanil, da je tržaško pošto in brzojavno ravnanje na njegovo intervencijo obljubilo, napraviti v Ljubljani nove poštne tržice po sistemu Vlček in odrediti, da se bodo pisma tudi zvečer mej 9. in 10. uro pobirala iz tržic, s čimur bo občinstvu znatno ustrezno. Nadalje je g. Hren predlagal, naj se pri poštah filijalkah napravijo brzojavne postaje in naj se pomnoži število pismonoš. Vsakdo vé, da je to že davno potrebno, in je g. Hren s svojim prizadevanjem prav ustregel občinstvu.

— **Pevsko društvo „Slavec“** priredi, kakor smo zadnjič poročali, v soboto (sv. treh kraljev dan), dne 6. januarja velik „šaljiv koncert s plesom“ v telovadnici „Narodnega doma“. Vspored temu koncertu je sestavljen povsem šaljivo, tako v godbenem kakor v pevskem oziru. Dični slovenski skladatelj gosp. Parma je vposlal društvu za ta večer svoj najnovejši, po slovanskih motivih zložen valček „Triglavske rože“. Svoje prijazno sodelovanje so obljubili režiser g. Inemann, operni pevec g. Pestkowski, komik g. Housa. Istotako je zagotovljena vojaška godba. Izmed vspehoda je posebno omenjati velik orkestralni, kostumiran šaljiv zbor z bas-solo „Modrovanje mojstra Smole“ v katerem mojster „Smola“ opeva blažene stare čase, ko so bile še takozvane „Cehe“ in dobro vince, a zdaj — ga pije „filoksera“.

 Dalje v prilogi.

mladi sedanji svet (zbor) pa ga zasmehuje ter ugovarja njegovim jeremijadam. V orkestriranem kvintetu koncertna godba „Mišji strah“ pa nastopa petero raznih propalic, katere je usoda na tako čuden način spojila. — Prihodnja velika „Slavčeva maskarada“ vršila se bode dne 18. svečana, pod naslovom „Noč v Benetkah“ ter je odbor že sedaj prišel s predpripravami. — Dne 13. januarja pa je običajni redni občni zbor z navadnim vspehom v „Slavčevih“ društvenih prostorih v „Narodnem domu“.

— **Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko** je tudi v minolem mesecu nadaljevalo svoje delovanje. To je bilo v prvi vrsti posvečeno bojevanju proti konsumnim društvom. Boj ni bil brez uspeha, dasi se mora reči, da politična oblastva nikakor ne postopajo proti tej konsumski kugi tako, kakor bi morali. Prizanesljivost je naravnost čudovita, vsled česar si tudi ta konsumna društva kratko malo vse dovoljujejo in se ne zmenijo za zakone. Pride čas, ko se to počenjanje konsumnih društev na pristojnem mestu primerno pojasni. Sicer pa opozarjamo vse trgovce in obrtnike na današnji uvodni članek in jim toplo priporočamo, naj društvu v čim večjem številu pristopijo.

— **Važna sodnijska razsodba.** Doslej je bila pri pismenih oporokah navada, da se ni vpraševalo, na kakšen način se je izvršil podpis oseb, ki ne znajo pisati. Zato se je vkoreninila na deželi vera, da zadošča, ako se pisanja nevešča oseba, ki dela pismeno oporoko, peresa samo dotakne. Pri nekem slučaju pa je ljubljansko in graško sodišče razsodilo, da vzlic tej navadi take oporoke ne veljajo, če dotični testator ni napravil lastnoročno križca na oporočni listini sami. Posledice te sodne razsodbe je ta, da bo na deželi več oporok neveljavnih, če ne bodo napravljali testatorji križcev lastnoročno. Na to opozarjamo zlasti tiste župnike in kapelane, ki se vtikajo v vsako oporoko, da pazijo na to, da se dosedanja nezakonita navada samega dotikanja peresa opusti ter da poskrbe za to, da se vrše poslej podpisi ali vsaj podkrižanje pravilno, t. j. lastnoročno na listini sami.

— **Vilharjeva prorokovanja.** V Zagorju ob Pivki našla se je knjižica, ki je bil v njo pesnik Miroslav Vilhar beležil gospodarske in dneve svoje beležke: zapisavala se je v njo občinska robota. Kako je prišla knjižica do te časti, ni razjasnjeno. Čudno je pa najbolj to, da se knjižica že prej ni opazila, ker brani v sebi poleg raznih zanimivih podatkov o taboru na Kalcu čedno rokopisno zbirko pesniških produktov Vilharjevih, ki jih večina gotovo še ni natisnjenih. Razven šestinštiridesetih ugank v verzih zapisanih, je v tej knjižici 25 pesni političnega in domorodnega značaja in bolj „lahkokrilega“ temperamenta. Jedna, naslovljena „Činčara“, ima celo dekadentsko lice! Ali je knjižica književnega pomena ali ne, pokazati mora šele preiskava. Nikakor pa ni zamuditi prilike, da priobčimo iz nje že danes — koncem stoletja — naslednja „Prorokovanja“ Vilharjeva za leta 1868 do 1900. Sestavljena so bila ta „prorokovanja“ gotovo l. 1867., druge pesni pa pred tem letom, ker je jedna (z groba pesnikove matere) naslovljena „13./11. 1864 v Planini“. Veliko večjega kot humorističnega pomena ta prorokovanja pač ne bodo več; interesantno je pa vendarle, kako jo je pesnik tuintam vendarle pogodil. Priča naj to o proroškem nadarjenju pesniškega duha, ki so že stari Grki verovali vanj! Prorokovanje: 1868, Tabori unemajo Slovence. 1869, Toman vodja slovenskih železnic. 1870, Nemškutarjem klenka. 1871, Krakovčani nabijejo zadnji cylinder. 1872, Oče Čepon razpara zadnji fračič. 1873, Tržičani pojo „Hej Slovani!“ 1874, Miši prejedó nemško zvezo in Dežman postane Kartajzar. 1875, Želoda ne vidiš več na klobukih. 1876, Ljubljanski Nemci se zbirajo le v nemški ulici, na nemškem trgu, v nemški cerkvi. 1877, Pajk ne pride več po pisarnicah. 1878, Sokol podi Turnarje čez Dravo. 1879, Nekaj kron počiva med starim železom. 1880, Slovenija krepki steber Avstrije. 1881, Narod ni več nad narodom. 1882, Na Kosovem polju volijo južnega cara. 1883, Hočevarji se preselē na Švabsko. 1884, Cirilica zmaga Gajico. 1885, Madžarom teče voda v grlo. 1886,

Turki tekó proti Meki. 1887, Napoleonidi gredó rakom žvižgat. 1888, Slovenci i Primorci budé Ilirijo. 1889, Rojaci ne glodajo samó golih kosti. 1890, Švabi še vedno hrepené po edinosti. 1891, Beligrad i bela Ljubljana pod enim klobukom. 1892, Lah joče po levem bregu Soče. 1893, Jadransko morje je naše. 1894, Polaki i Rusi se pobratijo. 1895, Bismark skoči v Ren, Beust v Lajto. 1896, Jugoslovani zjedinjeni. 1897, Triglav, Balkan in Ural pod enim oblakom. 1898, Švabom se hlače tresó. 1899, Lipa i hrast se pogajata. 1900, Božji mir na svetu!

— **Umrli** je nocoj ponoči umirovljeni višji poštni oskrbnik in hišni posestnik g. Josip Busič v starosti 72 let.

— **„Narodni dom“.** Odbor krajcarske družbe razglašá v današnji številki našega lista zadnji letošnji izkaz o darilih za „Narodni dom“ in prosi rodoljube, naj bi tudi v prihodnje vztrajali in pridobili kaj novih podpornikov.

— **Litijski rodoljubi** so se odkupili na korist družbe sv. Cirila in Metoda z 28 gld. in 85 kr., litijske Slovenke pa so poslale 100 gld. kot novo pokroviteljino. Izkaz imen priobčimo v prihodnji številki!

— **Okrožno sodišče v Mariboru.** „S. G.“ piše: O našem okrožnem sodišču se govorijo čudne reči po mestu. Slišimo nekaj o slovenskem kurzu, o dr. Janežiču, o 100 gld. nagrade za nemške uradnike, o nekaj tajnih odlokih glede priučenja slovenskega jezika in o drugih takih rečeh. Ker še ne moremo izvedeti nič natankega, prosimo prijatelje naših narodnih teženj, da nas primernim potom poučijo o vseh teh stvareh.

— **Klub zagorskih kolesarjev** priredi na novega leta dan v prostorih gosp. L. Habata v Zagorju ob Savi veselico. Pri plesu bo svirala novoustanovljena kolesarska godba na lok. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstop prost.

— **Čudne razmere** morajo vladati pri sodišču v Ptuju. Ondotni nadoficial in germanski občinski svetnik Kersche je na Štefanovo brez vzroka v uradu oklofotal v državni službi osivelega 64 let starega sodnega sluga, g. Javšouca. Seveda se Kerschetovi prijatelji silno trudijo, da bi se to prikrilo. Res, čudne razmere!

— **Ujet morilec.** Pred prazniki smo priobčili brzojavno poročilo o poskušenem roparskem moru v znani gostilni pri Marjanici na Bači. Zločinec je gostilničar Kendo in njeno deklo z nožem na strahovit način razmesaril, potem pa pobegnil. Odnesele je samo malo denarja, menda nekaj čez 30 gld. Morilec so ujeli v Bači. Zove se Peter Carli. Morilec je ujel orožnik Križaj, ki je tri dni in tri noči bil neprestano na nogah in zasledoval zločinca. Dobil ga je pred cerkvijo na Ponikvi, kjer je Carli doma. Ko je Carli zagledal orožnika, se ga je tako ustrašil, da je s tem obudil sum. Poskušal se je ukrasti v stran, a orožnik mu je bil za petami in ga je prijel. Carli je bil že večkrat kaznovan in je sploh na slabem glasu. Ko so morilec pripeljali v Tolmin, sprejela ga je velika množica, a ne preveč prijazno. Dne 27. t. m. so Carlija konfrontirali z ranjeno gostilničarko Marijano Kendo in njeno deklo, ki sta še vedno v smrtni nevarnosti, in obe sta potrdili, da ju je Carli napadel in ranil.

— **Poskušen umor.** Marinič Josip, nadredar v Pazinu, doma pa iz Vedrijana, star 54 let, je opravljal dne 24. t. m. ponoči svojo službo v spremstvu dveh drugih redarjev. Ko se približajo stražarji cerkvi, v kateri se je vršila baš polnočna služba božja, skoči iz družbe mladih ljudi, stoječih blizu cerkve nekdo, potegne iz žepa samokres ter ga sproži nadredarju Mariniču v levo lice. Marinič se je zgrudil na tla, ostala dva redarja sta pa prišla drzneгаа napadalca. Prihiteli so drugi ljudje, vzdignili ranjenca ter ga prenesli domov. Poklicali so naglo občinskega zdravnika ki je konstatiral, da je prodrla krogla skozi levo lice proti grlu. Drugi dan so prepeljali Mariniča v tržaško bolnico, da mu tam izvlečejo kroglo.

— **Izseljevanje v Ameriko.** Tekom letošnjega leta se je samo iz političnih okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Krško izselilo 730 oseb v Ameriko. To so seveda le tiste, za katere se ve. Koliko jih je pa še skrivaj odrinilo in koliko jih je šlo iz Notranjske!

— **V Žireh** prirede tamošnji rodoljubi dne 6. januarja prih. leta veselico na korist družbe sv. Cirila in Metoda ter Prešernovem spomeniku v prostorih gosp. župana A. Sedaja. Začetek ob 7. uri zvečer, vstopnina za osebo 10 kr.

— **Punt v kaznilnici.** V kaznilnici v Kopru je nastala revolta. Vzrok je ta, da kaznjenci letos v Božiču niso dobili boljše hrane, kakor v drugih letih. Iz Trsta so šli drž. pravdniki in trije uradniki ter kompanija vojakov v Koper.

— **Prodajalci jerebic.** Danes so se spet prodajale jerebice na trgu. Prodajalci so si jih morali gotovo na nepošten način pridobiti. Marija Drachler, posestnica v Hrušci št. 14, je imela tri jerebice; Marija Kraljič, posestnica v Strahomerju št. 6, eno, in Martin Jerant, posestnik v Volavli št. 7, dve. Vsak teh je bil obsojen pri mestnem magistratu v 5 gld. globe ali 24 ur zapora. Vrh tega se bode moral vsak zagovarjati pri sodišču zaradi tatvine divjadi.

— **Južno vreme.** Vsled južnega vremena je Ljubljana ponoči naglo narasla in odnesla več čolnov, ki so bili na Ljubljani. Pri Poljanskem mostu sta dva čolna zadela v most tako, da je bila nevarnost za most.

— **Za kidanje in odvažanje snega** izplačala je mestna blagajnica za čas od 17. do 30. decembra t. l. 1915 gld. 18 kr.

* **Gospod Ivan Rašković,** bivši tenorist slovenske opere v Ljubljani, je pel te dni kot gost zagrebškega gledališča trikrat, in sicer v Parmovej „Kseniji“, v Leoncavallovih „Glumcih“ in v Maillartovi operi „Puščavnikov zvonček“. Gostoval je na engagement. „Narodne Novine“ pišejo o g. Raškoviću, da je „njegov uspeh nadkrilil vse uspehe zagrebških bivših lirčnih tenorov v novem hrvaškem gledališču.“ Gospod Rašković ima „lep, čist in zvonk glas, višina mu je primerna, tehnika dosti izglajena in rutina zadostna. Njegova igra še ni velika, a dosti živa.“ G. Rašković je žel prav mnogo priznanja ter je danes že člen zagrebškega gledališča.

* **Avstrijska nadvojvodinja** — svetnica. Nadvojvodinja Magdalena, hči cesarja Ferdinanda I., ki je bila rojena dne 14. avgusta 1532 in je umrla dne 10. decembra 1590., bode imenovana v kratkem za svetnico. V Brixenu se vrši svečani beatifikacijski proces, nabrano je ogromno podatkov, ki baje dokazujejo, da so dobili ljudje s priprošnjo pokojne nadvojvodinje pomoč pri Bogu. Glavna njena zasluga pa je, da je ustanovila samostanski zavod za dame v Hallu na Tirolskem.

* **Devetkratni umor.** Velikonemskim listom poročajo iz Wilhelmsbrücke: V sosednji vasi Oschek se je dogodil v noči od 21. do 22. t. m. grozen, devetkratni umor. 21letni sin gostilničarja in posestnika Kowalskega je ubil s sekiro, katero je v to svrhu nabrusil, svoje stariše, 4 sestre, deklo in njenega par tednov starega otroka in svojega v hlevu spečega brata. Storil je ta strašni zločin zato, ker mu stariši niso dovolili, da bi se oženil s svojo ljubico ter prevzel gospodarstvo. Kowalski zločina ne taji ter trdi, da je umoril vso deveterico žrtev sam. Sodišče pa sumi, da sta mu pomagala njega ljubica in njen brat, kajti sam bi baje ne mogel storiti toliko umorov.

* **Iz strahu pred blaznostjo.** Častnik v Benešovu garnizujučega pešpolka Karol Schmidt je prišel te dni v Prago ter se zaprl v sobo ondotnega hotela. Ker ga druzega dne ni bilo na pregled, sta dva njegova tovariša odprla siloma vrata in ga našla ustreljenega. Schmidt je zapustil pismo, v katerem naznanja, da mora v smrt, ker bi sicer zblaznel.

* **Sina ubila lastnega očeta.** Iz Mező-Vasarhelyja poročajo: Opekar Aleksander Dezső je šel 27. t. m. v stanovanje svoje žene, od katere je živel ločeno. Hotel se je s soprogo zopet spraviti. Našel je doma le svojega 19letnega sina Emerika. Ker je moral dolgo čakati svojo ženo, se je razjezil, začel besneti in razbijati pohištvo. Emerik je šel po starejšega brata in oba sta hotela braniti očetu razbijanje. Toda sprli so se in očeta sta sina ubila.

* **Zlat mož.** Posebno privlačna sila na pariški razstavi bode „zlati mož“ iz Klondike v Alaski. Vlada v Alaski posodi potrebno zlato in prebivalci Alaske zložijo

stroške za napravo tega čudovitega kipa. Kip bode iz samega zlata predstavljal najditelja zlata na Alaski, Mr. Mc Questiona, po domače „Jacquesa“. Mr. Question, ki živi zdaj kakor bogataš v Kaliforniji, je bil 27 let v Alaski in pozna deželo bolj ko vsak drugi. Ta mož je ustanovil več rudniških mest v Alaski, na pr. Fort Reliance, Forty Mile, Circle City in druga mesta, ki so danes vsled bogastva v polnem cvetu in prometu. Takega zlatega moža bi se pač ne branila nobena ženska!

* **Najboljše plačani avstrijski profesor** je Hochenegg na dunajski tehniki, ki ima redne plače 30.400 kron in 1600 kron starostne doklade, torej 32.400 kron ali 16.000 gl. Prof. Hochenegg je bil pri projektu ljubljanske elektrarne glavni faktor ter je zastopal pogajanja ljubljanske občine s tvrdko Siemens & Halske.

* **Millöcker opasno bolan.** Velepri-ljubljeni avstrijski komponist raznih ljubkih operet, Karol Millöcker je smrtno nevarno zbolel. Zadela ga je kap že drugič, in je malo upanja, da še okrevá.

* **O katerih ženskah se piše največ?** V „Zeitschrift für Bücherfreunde“ je priobčil Tons Kellen zanimiv članek, ki se bavi z vprašanjem, o kateri ženski se je pisalo največ. Kellen je dognal, da stoji na prvem mestu nesrečna obglavljena francoska kraljica Marija Antoinetta, na drugem junaška devica orleanska, Jeanne d'Arc, na tretjem obglavljena Marija Stuart, na četrtem Marija Terezija, na petem pa Elizabeta Tudor, angleška kraljica, sovražnica Marije Stuart.

* **Gora se je posula v Amalfiju** v Italiji ter zasula te dni 4 hiše, hotel, del samostana, svetilnik v luki, nasip ter poškodila štiri ladje. Delavci, ki so lomili kamen, so zapazili, da se del gori giblje. Naglo so obvestili vse gostilničarje in vse je bežalo. Dve Angležinji pa sta tekli nazaj po svoj pozabljeni nakit. Vrnili se nista več. Tri ženijske kompanije razkopavajo razvaline, v katerih so ponesrečenci. Amalfi je bilo letovišče, a poslej se ne upa nihče več tjakaj.

* **Koliko pojé človek do smrti?** Nekdo je izračunil, da pojé zdrav človek pri dobrem teku, in če ima za to potrebni denar, do 70. leta 96.000 kilogramov redilnih snovij.

* **„Brez dela“.** Pod tem naslovom prorokuje „Budapesti Hirlap“ hud gospodarski polom v Budimpešti tekom te zime. Že sedaj je 20.000 delavcev, zlasti zidarjev in obrtnikov stavbinske stroke, brez dela in jela. Niti občina, niti država ne zida sedaj ničesar. Že začete stavbe zasebnikov bodo kmalu dovršene in potem bo 60.000 ljudi brez zaslužka.

* **Moder pes.** Na Dunaju ima neki pek psa. Vsak dan mu donáša iz kavarne časopise ter jih nosi točno nazaj. Nobena skušnjava ga na poti ni zapeljala. Te dni je svojo pot še hitreje opravil. Vse se je čudilo njegovi pridnosti. Kmalu pa se je pojasnila ta pridnost psa. Prijatelj gospodarjev je prišel z novico, da se pes vedno vozi po električni železnici. Pes je po-gruntal, da pride z električno železnico hitreje naprej, zato je skakal za ljudmi v vozove in tako pospešil svoje delovanje.

* **Smrt burskega generala Kocka in angleška krutost.** V bitki pri Elandslaagte je bil ranjen tudi general Kock. Po bitki, okoli pol 7. ure zvečer je začelo silno deževati, a šele drugo jutro je našel generala njegá nečak in pobočnik, ki se zove tudi Kock. General je ležal — nag, pokrit le s tanko cunjó. Neki angleški vojak ga je oropal obleke, ure in vsega denarja. Nečak je generala nesel s pomočjo petorice Burov 4 milje daleč. Potem so ju Angleži poslali po železnici v bolnico v Ladysmith. Tam je ležal general v ubornem šatorju med trumo navadnih vojakov. Nečak mu je druzega dne stežka dobil pol litra mleka. Bolniki so dobivali surovo meso ter so ga morali sami kuhati. Neka holandska gospa de Haas je prinašala generalu krepčil. Vzlic temu pa je general umrl radi pomanjkanja postrežbe, prestanih muk in od lakote. Zadnji njegov veseli trenotek je bil, ko je čul, kako beže Angleži, tepeni na Modderspruitu, ko je slišal grmeti burske topove za mestom ter pokati bombe po mestu. Umrli je 31. novembra, nečak pa je ostal še nekaj časa ujetnik, potem pa so ga izpustili ter poslali v Pretorijo.

